

Laaggeletterdheid, armoede en schulden

FEITEN & CIJFERS

- Mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen zijn veel vaker langdurig arm dan niet-laaggeletterden. Armoede en laaggeletterdheid gaan hand in hand: laaggeletterdheid is vaak een belemmering om zelfredzaam te zijn en armoede vergroot de kans op laaggeletterdheid (Ecbo en ROA, 2016).
- Mensen die moeite hebben met lezen of rekenen zijn oververtegenwoordigd onder de schuldenaren die zich aanmelden bij schuldhulpverlening (Mesis, 2016).
- Problematische schulden ontstaan vaak doordat de overheid te hoge verwachtingen heeft van de financiële zelfredzaamheid van burgers (WRR, 2016).
- De kwetsbare groep laaggeletterden komt niet makkelijk binnen bij de schuldhulpverlening. Zij weten vaak niet op eigen kracht de juiste weg te vinden (Nationale ombudsman, 2016).
- 2,5 miljoen Nederlanders van 16 jaar en ouder hebben grote moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij zijn laaggeletterd (Algemene Rekenkamer, 2016). Vaak hebben zij ook moeite om met de computer om te gaan.

Armoedegrens

19%

van de laaggeletterden leeft ten minste één jaar onder de armoedegrens

Langdurig arm

Laaggeletterden:

6,2%

Niet-laaggeletterden:

2,5%

Bron: Ecbo en ROA, 2016

“Ik durfde mijn brievenbus niet te openen. Ik liet de post van bijvoorbeeld de bank en de Belastingdienst liggen. Nu volg ik taallessen en kan ik bijna al mijn brieven lezen. Het is heerlijk om minder afhankelijk te zijn van anderen!”

Johan uit Utrecht

AANPAK

Voor veel professionals en vrijwilligers is het een bekend beeld: cliënten met stapels ongeopende post. Voor laaggeletterden is het een extra grote uitdaging om rekeningen te begrijpen, toeslagen aan te vragen en de administratie bij te houden. Voldoende kunnen lezen, schrijven en rekenen, is een randvoorwaarde om een **stabiele financiële situatie** te krijgen en te houden.

Een **integrale aanpak** van laaggeletterdheid bij mensen met financiële problemen is nodig. Dit betekent dat zowel schuldeisers als schuldhulpverleners, maar ook bijvoorbeeld wijkteams en formulierenbrigades, aandacht zouden moeten hebben voor taal- en rekenvaardigheden van hun cliënten.

Het is van belang om zo vroeg mogelijk in een (schuldhulpverlenings)traject laaggeletterdheid te **herkennen**. Dit kan bijvoorbeeld door al bij de intake een screeningsinstrument, zoals de Taalmeter of Rekenmeter, in te zetten om een indicatie te krijgen van iemands lees- of rekenniveau.

Wanneer blijkt dat iemand moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen, kan diegene doorverwezen worden naar lokaal lesaanbod. Ook kan binnen het bestaande traject gebruikgemaakt worden van **materiaal in eenvoudige taal**, gericht op het op orde krijgen van de administratie, zoals Voor 't zelfde geld.

We weten dat 70% van de mensen die starten met een taalcursus binnen zes maanden hun taalvaardigheid verbeterd en dat 50 tot 65% een **betere plek in de samenleving** vindt. Door laaggeletterden met financiële problemen een kans te geven om hun taal- en rekenvaardigheden te verbeteren, worden zij dus niet alleen financieel zelfredzamer, maar helpen we hen ook op andere gebieden verder.

VOOR 'T ZELFDE GELD

- Een cursus voor mensen die hun administratie op orde willen brengen en houden én die moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen.
- Door de lessen te volgen, krijgen deelnemers een goed overzicht van hun financiën.
- Voorbeelden van thema's zijn: internetbankieren, onverwachte uitgaven en verzekeringen.
- Voor taalvrijwilligers, administratievrijwilligers en schuldhulpmaatjes zijn er speciale trainingen beschikbaar.
- Ontwikkeld met medewerking van o.a. Nibud.

TAALMETER EN REKENMETER

- online instrumenten die snel in kaart brengen of iemand moeite heeft met taal of rekenen;
- voor o.a. gemeenten, wijkteams, schuldhulpverlenings- en welzijnsorganisaties;
- speciaal ontwikkeld voor mensen met een laag taalniveau;
- te maken in maximaal 15 minuten;
- meer informatie via basismeters.nl.

SUCCES! MET THEMA'S OVER FINANCIËN

- een methode voor volwassenen die beter willen leren lezen en schrijven;
- herkenbare situaties uit het dagelijks leven en de werkomgeving van volwassenen staan centraal;
- boekjes met onderwerpen over financiën zijn o.a. Slim kopen, Hoe ga ik dit betalen? en Gas en stroom.

SUCCES! REKENEN

- een methode om rekenvaardigheden van volwassenen te verbeteren;
- over situaties waarin getallen, maten en verbanden een rol spelen;
- met onderwerpen als: Koken voor anderen, Slim uitgeven en Klussen in huis;
- speciaal ontwikkeld voor mensen met een laag taalniveau;
- organisaties en vrijwilligers testen Succes! Rekenen momenteel in de praktijk;
- medio 2017 beschikbaar.

“Toen ik ging scheiden, snapte ik niet wat in de papieren stond. Uiteindelijk moest ik mijn schulden afbetalen. Inmiddels heb ik leren lezen en schrijven, en ben ik schuldenvrij. Ik kan nu prima mijn eigen leven bepalen.”

Gormah uit Almere

UIT DE PRAKTIJK

Welzijnsorganisatie U Centraal is samen met de buurtteams in Noordwest-Utrecht gestart met Voor 't zelfde geld. “Het heeft absoluut een meerwaarde om bij mensen met financiële problemen aandacht te hebben voor laaggeletterdheid. We zien in de praktijk dat het de reden kan zijn waarom iemands administratie niet lukt. Voor 't zelfde geld past hier goed bij. De inhoud is laagdrempelig en praktijkgericht. Precies waarvan je denkt: ja, dat heeft iemand nodig! Onze ambitie is dat alle buurtteams deze aanpak omarmen en dat we de cursus in elke wijk aanbieden”, aldus projectleider Marleen van Zijl van U Centraal.

TAAL VOOR HET LEVEN

Wilt u samen aan de slag om problemen met armoede en schulden bij de bron aan te pakken? Stichting Lezen & Schrijven kan u daarbij helpen. Het ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven helpt gemeenten en organisaties bij het opbouwen van een lokale infrastructuur. Ook zijn er diverse instrumenten en materialen beschikbaar. Zo kunnen we samen zo veel mogelijk laaggeletterden vinden en scholen. Meer informatie over het programma: taalvoorhetleven.nl.

Neem vrijblijvend contact op met een lokale projectleider via taalvoorhetleven.nl/contact, bel **070 - 302 26 60** of mail naar info@lezenenschrijven.nl.

© Foto Johan: Linda Demmer

STICHTING LEZEN & SCHRIJVEN

“Vroeger had ik schulden, nu een eigen huis.” “Ik kan eindelijk mijn kind met zijn huiswerk helpen.” “Omdat ik begrijp wat ik eet, ben ik 30 kilo afgevallen.” Dit zijn uitspraken van mensen die als volwassenen de moed vatten om beter te leren lezen, schrijven en rekenen. Vaardigheden die essentieel zijn om goed mee te kunnen doen in onze samenleving. In Nederland missen 2,5 miljoen volwassenen deze vaardigheden. Zij zijn laaggeletterd.

Stichting Lezen & Schrijven ondersteunt honderden gemeenten, instellingen, bedrijven, docenten en vrijwilligers bij het organiseren van scholing. Ook maken we laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij publiek en politiek. Deze uitgave is gefinancierd door de Rijksoverheid.

lezenenschrijven.nl